

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 541/2018-14

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 15. novembra 2018 predbežne prerokoval sťažnosť [REDAKČIA], [REDAKČIA], t. č. Ústav na výkon väzby [REDAKČIA], zastúpeného advokátom JUDr. Tiborom Bacsóom, advokátska kancelária, Žriedlová 28, Košice, vo veci namietaného porušenia čl. 17 ods. 1, 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 5 ods. 1 písm. c), ods. 3 a 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Krajského súdu v Prešove v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Tos 34/2018 a jeho uznesením z 18. septembra 2018 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDAKČIA] o d m i e t a ako neprípustnú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 23. októbra 2018 osobne do podateľne doručená sťažnosť [REDAKČIA] (ďalej len „sťažovateľ“) vo veci namietaného porušenia čl. 17 ods. 1, 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 5 ods. 1 písm. c), ods. 3 a 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Krajského súdu v Prešove (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Tos 34/2018 a jeho uznesením z 18. septembra 2018.

2. Zo sťažnosti vyplýva, že uznesením Okresného súdu Poprad (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 4 T 52/2018 z 22. augusta 2018 bol sťažovateľ podľa § 79 ods. 3 Trestného

poriadku prepustený z väzby. Zároveň mu bol podľa § 80 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku uložený dohľad probačného a mediačného úradníka. Okrem toho mu bola podľa § 80 ods. 2 Trestného poriadku uložená aj povinnosť oznámiť súdu každú zmenu miesta pobytu. Podľa názoru okresného súdu dôvody väzby naďalej trvajú, avšak môžu byť nahradené dohľadom probačného a mediačného úradníka a uložením povinnosti podľa § 80 ods. 2 Trestného poriadku.

Proti uzneseniu okresného súdu podal sťažnosť prokurátor.

Uznesením krajského súdu č. k. 1 Tos 34/2018-735 z 18. septembra 2018 bolo uznesenie okresného súdu zrušené a podľa § 79 ods. 3 Trestného poriadku bola žiadosť sťažovateľa o prepustenie z väzby zamietnutá, pričom väzba sa nenahradila dohľadom probačného a mediačného úradníka. Uznesenie krajského súdu bolo sťažovateľovi doručené 2. októbra 2018.

3. Sťažovateľ je vo väzbe od 6. februára 2018. Je toho názoru, že krajský súd mal skúmať všetky okolnosti spôsobilé vyvrátiť alebo potvrdiť existenciu skutočného verejného záujmu odôvodňujúceho výnimku z pravidla rešpektovania jeho osobnej slobody a uviesť ich v uznesení. Napriek tomu došlo iba k zopakovaniu stereotypných formulácií bez reakcie na obsahový a časový vývoj konania.

Podľa krajského súdu aj keď sťažovateľ od počiatku prípravného konania vo veci nevypovedal a uviedol iba, že trestný čin nespáchal a v zmenárni nikdy nebol, záver o dôvodnosti jeho trestného stíhania plynie zo znaleckého posudku [REDACTED], ktorý mal antropologicky porovnať tvár osoby zaznamenatej kamerovým systémom pri vniknutí do prevádzky s fotografiami osoby, ktoré mu boli dodané. Zo záverov znaleckého posudku podľa krajského súdu vyplýva, že pri porovnaní fotografií znalec zistil zhodné somatoskopické znaky medzi oboma osobami, a to v tvare hornej a dolnej pery, v sklone oblasti medzi perami a dolným okrajom nosa, ako aj v línii brady. Podľa znalca muž zobrazený na DVD nosiči a muž v bielom klobúku zo zmenárne je tou istou osobou. V rámci matematickej variácie je pri šiestich prvkoch pravdepodobnosť úplne rovnakého jedinca v pomere 1:46145 a pokiaľ sa vykoná matematická variácia šiestich znakov

určených z 26 znakov popísaných na fotografii, potom je možný počet variácií znakov v pomere 1:736281, a teda najbližší absolútne podobný jedinec bude existovať v matematickom pomere 1:736281.

Krajský súd sa podľa názoru sťažovateľa nijako nevysporiadal so znaleckým posudkom znalca [REDACTED] z 13. augusta 2018, ktorý predložila obhajoba, s výpoveďou znalca [REDACTED], s potrebou ďalšieho rozsiahleho znaleckého dokazovania na preukázanie výšky škody a s prehlásením o možnosti zamestnať sťažovateľa.

Dôkazom o spáchaní skutku určitou osobou mal byť znalecký posudok z odvetvia súdneho lekárstva – antropológia porovnania tváre osôb. Závery posudku operujú len s určitým matematickým vyjadrením pravdepodobnosti, ktorej hodnoty môžu, ale aj nemusia vyjadrovať spáchanie skutku určitou osobou (osobou sťažovateľa). Okresnému súdu bol obhajobou predložený znalecký posudok [REDACTED], podľa ktorého problematika identifikácie tváre na základe kamerového záznamu alebo fotografií spadá do odboru kriminalistiky – odvetvia kriminalistickej antropológie. Túto vysoko odbornú činnosť vykonáva Kriminalistický a expertízny ústav Policajného zboru. [REDACTED] uviedol, že [REDACTED] použil iba somatoskopické metódy používané vo forenznej antropológii, a preto neboli využité všetky exaktne stanovené vedecké metódy alebo postupy umožňujúce vysloviť vysoko pravdepodobný a objektivizovaný záver o tom, že určité javy, stavy, situácie alebo skutočnosti nastali. Vysoko pravdepodobný a objektivizovaný záver o tom, či na skúmaných kamerových záznamoch a fotografiách je tá istá osoba, môže vysloviť iba znalec z odboru kriminalistiky – odvetvia kriminalistickej antropológie. Znalecký posudok [REDACTED] zásadným spôsobom spochybňuje nielen hodnovernosť znaleckého posudku [REDACTED], ale aj správnosť a zákonnosť postupu orgánov činných v trestnom konaní. Znalecký posudok [REDACTED], o závery ktorého sa oprel krajský súd, bol vypracovaný znalcom z iného (nepatričného) odboru. Táto skutočnosť zásadným spôsobom spochybňuje aj materiálne podmienky väzby sťažovateľa spočívajúce v dôvodnom podozrení zo spáchania skutku. Navyše samotný [REDACTED] vo svojej výpovedi na hlavnom pojednávaní 22. augusta 2018 uviedol, že „*Ihneď ako ma požiadali policajti o vypracovanie zn. posudku, som ich upozornil, aby sa obrátili na*

kriminalisticko-expertízny ústav, ale oni mi tvrdili, že takéto oddelenie (antropológia – porovnávanie) nemajú.“. Teda samotný znalec potvrdil, že nemal na podaný posudok potrebnú kvalifikáciu. Napokon v tejto súvislosti poukazuje sťažovateľ aj na odôvodnenie uznesenia okresného súdu, podľa ktorého „Vo výpovedi znalec [REDAKOVANÉ] pripustil možnosť presnejšieho určenia zhodnosti vlastností osôb, ktoré sú predmetom skúmania inými špeciálnymi metódami, ktoré však on k dispozícii nemá.“. Z uvedeného vyplýva, že okrem zásadného spochybnenia trvania materiálnej podmienky väzby je vzhľadom na pochybenie orgánov činných v trestnom konaní nevyhnutné aj vypracovanie nových znaleckých posudkov s obsahovým, ako aj časovým vplyvom na trvanie väzby sťažovateľa.

Sťažovateľ už od začiatku konania upozorňoval a namietal, že obžaloba vyvoláva závažné pochybnosti vo vzťahu k žalovanému skutku a jeho právnej kvalifikácii. Predovšetkým je otázne, akým spôsobom bol v prípravnom konaní preukázaný rozsah spôsobenej škody (ktorá má mať veľký rozsah) ako kvalifikačný predpoklad obzvlášť závažného zločinu krádeže podľa § 212 ods. 5 písm. a) Trestného zákona. Žiadne dôkazy na preukázanie škody a jej výšky produkované neboli. Vyhodnotenie takýchto dôkazov môže byť objektívne a dostatočne uskutočnené len znalcom z príslušného odvetvia. Je zarážajúce, že tieto dôkazy neboli vykonané už v prípravnom konaní. Samotný okresný súd v uznesení, ktorým sťažovateľa prepustil z väzby, zdôraznil, že pre skúmanie právnej kvalifikácie skutku, kde kvalifikačným momentom je výška škody, je potrebné vykonať ďalšie dokazovanie. Podľa názoru sťažovateľa je neprípustné, aby až v tomto štádiu konania dochádzalo k reálnemu zisťovaniu výšky škody, a to až na podnet obhajoby a v čase, keď sťažovateľ je vo väzbe už viac ako pol roka.

Sťažovateľ už v žiadosti o prepustenie z väzby uviedol, že neexistuje racionálne odôvodnená obava z pokračovania v páchaní majetkovej trestnej činnosti. Naposledy bol sťažovateľ odsúdený v roku 2009 a skúšobná doba mu uplynula v roku 2012. Hľadá sa na neho, ako keby nebol súdne trestaný. Nie je preto ani možné konštatovať, že pácha opakovanu majetkovú trestnú činnosť. Hrozba spočívajúca v pokračovaní v trestnej činnosti nie je dôvodná. Sťažovateľ predložil navyše prehlásenie o možnosti zamestnania, resp. o príslube zamestnania v obchodnej spoločnosti [REDAKOVANÉ] Krajský súd však na uvedené prehlásenie nijako nereagoval.

4. Sťažovateľ požaduje, aby ústavný súd o jeho sťažnosti nálezom takto rozhodol:

„1. Krajský súd v Prešove v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Tos 34/2018 a uznesením z 18. septembra 2018 porušili základné právo [REDAKOVANÉ] na osobnú slobodu zaručené v čl. 17 ods. 1, 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky a právo na slobodu zaručené v čl. 5 ods. 1, písm. c), ods. 3, ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

2. Uznesenie Krajského súdu v Prešove č. k. 1 Tos 34/2018-735 a uznesením z 18. septembra 2018 zrušuje a Okresnému súdu v Poprade prikazuje, aby prepustil [REDAKOVANÉ] neodkladne na slobodu.

3. Krajský súd v Prešove je povinný zaplatiť [REDAKOVANÉ] primerané finančné zadosťučinenie v sume 2.000,- € (slovom dvetisíc eur) do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. [REDAKOVANÉ] priznáva náhradu trov právneho zastúpenia, ktoré je Krajský súd v Prešove povinný vyplatiť na účet advokáta JUDr. Tibora Bacsó, Žriedlová 28, Košice do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto rozhodnutia.“

II.

5. Z uznesenia okresného súdu sp. zn. 4 T 52/2018 z 22. augusta 2018 vyplýva, že ním bol sťažovateľ podľa § 79 ods. 3 Trestného poriadku prepustený z väzby, podľa § 80 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku mu bol uložený dohľad probačného a mediačného úradníka a podľa § 80 ods. 2 Trestného poriadku mu bola uložená povinnosť oznámiť okresnému súdu každú zmenu miesta pobytu.

Podľa názoru okresného súdu vzhľadom na dosiaľ vykonané dôkazy je možné vyvodiť záver, podľa ktorého skutok, pre ktorý bolo začaté trestné stíhanie, bol spáchaný, má znaky trestného činu a naďalej sú dané dôvody na podozrenie, že tento skutok spáchal sťažovateľ. Pre skúmanie právnej kvalifikácie skutku, kde kvalifikačným momentom je výška škody, je potrebné vykonať ďalšie dokazovanie. Vzhľadom na spôsob života sťažovateľa pred obmedzením jeho osobnej slobody je naďalej daná dôvodná obava, že bude pokračovať v páchaní trestnej činnosti.

Okresný súd je ďalej tej mienky, že u sťažovateľa je možné v tomto štádiu konania a po uplynutí doby dlhšej ako 6 mesiacov vo väzbe očakávať, že naďalej trvajúce dôvody

väzby môžu byť nahradené dohľadom probačného a mediačného úradníka a uložením povinnosti v zmysle § 80 ods. 2 Trestného poriadku. V tomto štádiu konania, ktoré ukázalo, že je potrebné vykonať ešte rozsiahle dokazovanie, nahradenie väzby splní svoj účel.

6. Zo zápisnice o hlavnom pojednávaní okresného súdu sp. zn. 4 T 52/2018 z 22. augusta 2018 *inter alia* vyplýva, že po vyhlásení uznesenia o prepustení z väzby a jeho odôvodnení sťažovateľ výslovne prehlásil, že sa vzdáva práva podať sťažnosť proti uzneseniu a nesúhlasí, aby sťažnosť v jeho prospech podala iná oprávnená osoba. Prokurátor naproti tomu podal proti vyhlásenému uzneseniu sťažnosť.

7. Z uznesenia krajského súdu č. k. 1 Tos 34/2018-735 z 18. septembra 2018 vyplýva, že ním bolo zrušené uznesenie okresného súdu sp. zn. 4 T 52/2018 z 22. augusta 2018, žiadosť sťažovateľa o prepustenie z väzby bola zamietnutá a väzba sa nenahradila dohľadom probačného a mediačného úradníka.

Podľa názoru krajského súdu záver o dôvodnosti trestného stíhania sa opiera o znalecký posudok [REDAKOVANÉ] (v ďalšom sa uvádza podrobný obsah tohto posudku). Okrem toho ide aj o znalecký posudok [REDAKOVANÉ] z odboru kriminalistiky – odvetvia kriminalistickej informatiky a kriminalistickej fotografie, podľa ktorého sa pri skúmaní osobného počítača vydaného sťažovateľom pri domovej prehliadke zistilo, že došlo k vyhľadávaniu údajov týkajúcich sa obchodného centra, v ktorom došlo k inkriminovanej trestnej činnosti. Pri domovej prehliadke boli zistené minikamery v kľúči a kľúčanke, avšak ich obsah nebolo možné zistiť. Uvedené vrátane výpovedí svedkov [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ], ako aj záznamy z kamier z miesta činu a nateraz vyčíslená škoda v dostatočnej miere odôvodňujú záver o tom, že skutok bol spáchaný, má znaky trestného činu krádeže a sú dôvody na podozrenie, že skutok spáchal sťažovateľ. Nadalej pretrváva obava z pokračovania v trestnej činnosti. V prípade sťažovateľa nejde o jeho prvé protiprávne konanie. V registri trestov má 12 záznamov, a to v prevažnej miere pre trestnú činnosť majetkovej povahy. Na sťažovateľa už bolo pôsobené hrozbou výkonu trestu (ukladaním trestov odňatia slobody s podmieneným odkladom), ako aj nepodmienečnými trestami, ba dokonca bol z výkonu trestu odňatia slobody aj opakovane podmiennečne prepustený. Naposledy mu bol v roku 2009 uložený podmienený trest odňatia slobody pre prečin neoprávneného vyrobenia a používania platobného prostriedku a elektronických

peňazí alebo inej platobnej karty podľa § 219 ods. 1 Trestného zákona. Je pravdou, že vzhľadom na to, že sa v skúšobnej dobe osvedčil, ako aj v niektorých ďalších prípadoch sa na sťažovateľa hľadí, ako keby odsúdený nebol, ale zahladením odsúdenia nezaniká skutočnosť, že sa trestnej činnosti dopustil, a pri posudzovaní jeho prípadnej náchylnosti na páchanie protiprávneho konania je potrebné túto skutočnosť bezo sporu brať do úvahy.

Okresný súd pri rozhodovaní o možnosti nahradenia väzby sťažovateľa dohľadom probačného a mediačného úradníka opomenul § 80 ods. 2 tretiu vetu Trestného poriadku, podľa ktorého ak je obvinený stíhaný pre obzvlášť závažný zločin, možno záruku alebo sľub prijať alebo uložiť dohľad, len ak to odôvodňujú výnimočné okolnosti prípadu. Sťažovateľ je stíhaný pre obzvlášť závažný zločin, takže pre možnosť nahradenia jeho väzby dohľadom probačného a mediačného úradníka by museli existovať výnimočné okolnosti. Na žiadne takéto okolnosti však okresný súd nepoukázal a ani krajský súd ich existenciu nezistil.

III.

8. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

9. Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľov. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, návrhy podané oneskorene, ako aj návrhy

zjavne neopodstatnené môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

10. Sťažnosť treba považovať za neprípustnú.

Podľa § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosť nie je prípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal opravné prostriedky alebo iné právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv alebo slobôd účinne poskytuje a na ktorých použitie je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných predpisov.

Podľa § 53 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd neodmietne prijatie sťažnosti, aj keď sa nesplnila podmienka podľa odseku 1, ak sťažovateľ preukáže, že túto podmienku nesplnil z dôvodov hodných osobitného zreteľa.

11. Sťažovateľ sa domáhal prepustenia z väzby na tom základe, že dôvody na ďalšie trvanie väzby už nie sú dané. Nepožadoval teda prepustenie z väzby na tom základe, že síce dôvody väzby v jeho prípade i naďalej trvajú, avšak podľa jeho názoru by ich bolo možné nahradiť dohľadom probačného a mediačného úradníka či niektorým iným zákonným spôsobom.

Okresný súd dospel k záveru, že dôvody väzby i naďalej trvajú, zároveň však zistil, že bude postačovať, keď sa väzba nahradí dohľadom probačného a mediačného úradníka a na základe takejto úvahy prepustil sťažovateľa z väzby.

Sťažnosť proti uzneseniu okresného súdu podal len prokurátor, pretože sťažovateľ výslovne prehlásil, že sa práva podať sťažnosť vzdáva vrátane možnosti, aby takúto sťažnosť podala v jeho prospech iná oprávnená osoba.

Krajský súd následne konal len o opravnom prostriedku prokurátora, k obsahu ktorého sťažovateľ (na základe listinných dôkazov, ktoré mal ústavný súd k dispozícii) žiadne vyjadrenie nepodal.

12. Podľa názoru ústavného súdu sťažovateľ, ktorý je presvedčený o tom, že dôvody väzby u neho pominuli, mal možnosť podať proti uzneseniu okresného súdu o jeho

prepustení z väzby s'aznosť, ktorou by sa domáhal priaznivejšieho dôvodu prepustenia z väzby, než k akému dospel okresný súd. Tak, ako má obžalovaný možnosť podať odvolanie proti oslobodzujúcemu rozsudku a domáhať sa ním priaznivejšieho dôvodu oslobodenia spod obžaloby, nemožno ani v konaní o väzbe uprieť obžalovanému právo domáhať sa priaznivejšieho dôvodu prepustenia z väzby (než je prepustenie z väzby pre prijatie záruky).

S'azovateľ riadny opravný prostriedok proti uzneseniu okresného súdu nepodal, ba dokonca sa tohto práva výslovne vzdal. Uspokojil sa s verdiktom okresného súdu konštatujúcim, že dôvody väzby u neho i naďalej trvajú. Nevyužil teda účinnú zákonnú možnosť obrany označených práv podľa ústavy a dohovoru v rámci opravného konania.

13. Navyše treba zdôrazniť, že možnosť presadzovať názor o neexistencii dôvodov na ďalšie trvanie väzby nevyužil s'azovateľ ani v súvislosti so s'aznosťou, ktorú proti uzneseniu okresného súdu podal prokurátor, keďže (ako to možno dedukovať z listinných dôkazov predložených ústavnému súdu) k prokurátorovej s'aznosti žiadne stanovisko nezaujal.

14. Možno konštatovať, že s'azovateľ nevyužil účinné prostriedky na ochranu svojich označených práv podľa ústavy a dohovoru v opravnom konaní, lebo jednak sám nepodal proti uzneseniu okresného súdu s'aznosť, ale okrem toho nebránil svoje práva ani v rámci s'aznosti podanej prokurátorom. Tieto skutočnosti zakladajú neprípustnosť s'aznosti. Treba zároveň dodať, že s'azovateľ ani len netvrdil (tým menej preukazoval), že riadny opravný prostriedok nepodal, resp. v opravnom konaní vedenom na základe s'aznosti prokurátora sa nebránil, z dôvodov hodných osobitného zreteľa. To vylučuje prípadný postup ústavného súdu podľa § 53 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

15. Napokon ústavný súd poznamenáva, že hoci sa s'azovateľ uspokojil s verdiktom okresného súdu, ktorý ho z väzby prepustil na základe záruky, s'aznosť ústavnému súdu smerujúcu proti uzneseniu krajského súdu, ktorý sa nestotožnil so záverom okresného súdu o možnosti nahradiť väzbu s'azovateľa zárukou, neodôvodňuje nesprávnosťou

argumentácie krajského súdu týkajúcou sa nemožnosti nahradiť väzbu zárukou, pretože polemizuje len s jeho závermi o ďalšom trvaní dôvodov väzby.

16. Berúc do úvahy uvedené skutočnosti, ústavný súd rozhodol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde tak, ako to vyplýva z výroku tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 15. novembra 2018